

DOI: 10.5604/01.3001.0016.1792

Beata Skwarek

Collegium Witelona Uczelnia Państwowa
Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych
e-mail: beata.skwarek@collegiumwitelona.pl

Realizacja projektu „Pamiętamy i działamy – wolontariusze śladami historii i jej bohaterów”

STRESZCZENIE

Artykuł ma charakter sprawozdania z realizacji projektu „Pamiętamy i działamy – wolontariusze śladami historii i jej bohaterów” obejmującego wizytę grupy ukraińskiej w Legnicy w dniach od 12 do 21 września 2022 r., w którym wzięło udział 30 wolontariuszy (po 15 z Ukrainy i z Polski). Działania zaplanowane w projekcie ukierunkowane były na organizację i udział młodzieży w konferencji „Śladami historii i jej bohaterów”, poznawaniu miejsc pamięci w województwie dolnośląskim, miast Legnicy i Wrocławia, towarzyszyły im m.in. prace na cmentarzu, warsztaty dla uczestników oraz z dziećmi i młodzieżą, koncerty pieśni patriotycznych, piknik z historią. Działania realizowane były przy wykorzystaniu aktywnych metod edukacji pozaformalnej i przy zaangażowaniu środowiska lokalnego.

Słowa kluczowe: projekt, studenci, społeczność lokalna, stowarzyszenie, współpraca.

Wstęp

Stowarzyszenie obok fundacji jest najpopularniejszą formą organizacji działających poza strukturami rządowymi, które są w różnym stopniu sformalizowane. Swobodę i działania stowarzyszeń gwarantuje Konstytucja RP, dzięki czemu mają one dowolność w zakresie określania swoich celów, programów działania, struktur organizacyjnych i aktów wewnętrznych. Swoją działalność opierają na pracy społecznej członków¹, dostosowując przyświecającą im misję do nowych wyzwań.

Stowarzyszenie „Wspólnota Akademicka” od 2001 r. prowadzi działalność instytucjonalną: naukową, naukowo-techniczną, oświatową, kulturalną, w zakresie ochrony środowiska, dobroczynności i pomocy społecznej. Organizuje wystawy, konferencje, pokazy, odczyty, konkursy, seminaria, sympozja itp. o tematyce związanej z realizacją celów statutowych. Inicjatywy te wpisują się w misję stowarzyszenia, która zakłada organizowanie

---

¹ Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855).

środowiska zaprzyjaźnionych osób fizycznych i prawnych, które są zainteresowane rozwojem ośrodka akademickiego w Legnicy – Collegium Witelona Uczelnia Państwowa (do końca 2021 r. PWSZ im. Witelona w Legnicy) oraz działanie na rzecz jego rozbudowy i rozwoju. Organizacja prowadzi kilka rodzajów działalności: nieodpłatna działalność prowadzona jest głównie poprzez realizację „Programu wolontariatu”, skierowanego przede wszystkim na opiekę nad osobami starszymi, niesprawnymi ruchowo, zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Działalność odpłatna: edukacyjna poprzez organizację kursów i szkoleń specjalistycznych oraz prowadzenie Akademickiego Liceum Ogólnokształcącego i Technikum Akademickiego – niepublicznych szkół o uprawnieniach szkoły publicznej.

Stowarzyszenie „Wspólnota Akademicka” przy współpracy z akademickim środowiskiem Collegium Witelona od wielu lat aktywnie buduje sieć relacji zarówno w środowisku regionalnym, jak i na arenie międzynarodowej. Sprzyja temu współpraca i podejmowanie różnorodnych inicjatyw w zakresie wspomnianej działalności². Szczególne znaczenie mają działania podejmowane na rzecz rozwijania dialogu, wolontariatu, poznawania, rozumienia i upowszechniania wiedzy historycznej, dla realizacji których istotne znaczenie odgrywają fundusze i dotacje pozyskiwane z różnych źródeł³.

Projekt „Pamiętamy i działamy – wolontariusze śladami historii i jej bohaterów” – założenia, cele, uczestnicy, działania

Projekt „Pamiętamy i działamy – wolontariusze śladami historii i jej bohaterów”, zrealizowany przez Stowarzyszenie „Wspólnota Akademicka” w 2022 r. po raz pierwszy, został sfinansowany ze środków Polsko-Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży z dotacji Ministerstwa Edukacji i Nauki. Na realizację projektu wpłynęła wieloletnia współpraca z jego partnerami: Placówką Komunalną Lwowskiej Rady Obwodowej Administracja Państwowego Historyczno-Kulturowego Rezerwatu „Nagujewicze”, Państwowym Pedagogicznym Uniwersytetem im. Iwana Franki w Drohobyczu, Drohobyckim Muzycznym Studium Zawodowym im. W. Barwińskiego i Collegium Witelona Uczelnia Państwowa, która rozwijana jest w wielu obszarach działań, w tym wspólnym – odnoszącym się do historii i wolontariatu. Zapoczątkowała ją w 2017 r. własna inicjatywa Stowarzyszenia uruchamiająca projekt „Pomagamy Rodakom na Ukrainie – z pamięcią o poległych Kresowiakach”, w ramach którego nasi wolontariusze pracują na cmentarzach, dbają o polskie groby, uczestniczą w akcjach upamiętniających wydarzenia i bohaterów walk o niepodległość. W efekcie zorganizowano w kolejnych latach konferencje, koncerty, wykłady, w których uczestniczyli

---

² B. Skwarek, *Wzmacnianie współpracy polsko-ukraińskiej na polu naukowo-badawczym na przykładzie zrealizowanego projektu sfinansowanego ze środków Fundacji PZU*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 2020, nr 36(3), Legnica, s. 95 (s. 95–99); B. Skwarek, *Potencjał obszaru naukowo-badawczego a możliwości współpracy na arenie międzynarodowej. Rozwiązania aktywizujące środowisko akademickie i społeczności lokalnych na przykładzie partnerskich projektów* [w:] *Спадщина Івана Франка в контексті досліджень проблем історії, культури і музеєзнавства від найдавніших часів до сучасності*, П'ювіт, Нагуєвичі–Дрогобич 2021, УДК 821.161.2.09(092)Фра, s. 91–99.

³ Ibidem.

zarówno pracownicy partnerskich instytucji, jak i studenci⁴. Rozwój współpracy na polu naukowo-badawczym przyczynił się do wydania w 2020 r. monografii o tematyce historycznej *Jan Niewiadomski (1840–1914) – jego rola w życiu Drohobycza*⁵, a w bieżącym roku publikacji *Drohobycz i ziemia drohobycka w latach 1914–1919. Studia z dziejów miasta i regionu*⁶.

Głównym celem projektu „Pamiętamy i działamy – wolontariusze śladami historii i jej bohaterów” była popularyzacja mało znanej wiedzy historycznej związanej z wydarzeniami wojennymi, ich bohaterami oraz miejscami, o które należy dbać, dla zachowania w świadomości młodego pokolenia postaw patriotycznych, pielęgnowania pamięci o trudnej przeszłości, budowania wrażliwości społecznej i zaufania do podejmowanych wspólnych działań w imię wolności i niezależności obu Narodów.

Zaplanowane w projekcie działania przebiegały w Polsce od 12 do 21 września 2022 r. Uczestnikami była młodzież polska (15 osób) i ukraińska (15 osób), która przez 10 dni realizacji działań zakwaterowana była w Domu Studenta w Legnicy, gdzie oprócz samodzielnie przygotowywanych posiłków (śniadania i kolacje) umacnianiu więzi i integracji sprzyjało korzystanie z pomieszczeń służących do relaksu i wieczornych podsumowań prowadzonych w Centrum Spotkań dla Uchodźców.

Harmonogram działań zakładał współudział i zaangażowanie środowiska lokalnego. Tematyka i założenia projektu zostały przedstawione w pierwszym dniu podczas spotkania powitalnego, natomiast w ostatnim dniu dokonano podsumowania zrealizowanych działań. Główne działania ukierunkowane były na organizację i udział młodzieży w konferencji „Śladami historii i jej bohaterów”⁷ (IV dzień), która poszerzyła wiedzę historyczną na temat działań wojennych, upokorzeń i tragedii, jakich doznała społeczność obu Narodów, zarówno wśród uczestników projektu, jak i środowiska społecznego. Tematyka konferencji objęła czasy I i II wojny światowej, prezentację bohaterów, filmu i przykładów wolontariatu, w tym także w odniesieniu do obecnych wydarzeń i tragedii, jaka dotknęła Ukrainę. Przywołanie i upamiętnienie historycznych faktów uświetnił koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu studentek z Kolegium Muzycznego w Drohobyczu. Kontynuację popularyzacji mało znanej wiedzy historycznej związanej z wydarzeniami wojennymi, ich bohaterami oraz miejscami, które – poprzez wspólne działania – należy pielęgnować, aby zachować je dla kolejnych pokoleń, stanowiły lekcje żywej historii. Punktem odniesienia były wycieczki edukacyjne do miejsc pamięci i obiektów związanych z historią naszych przodków: uczestnicy zwiedzili Legnicę i miejsca upamiętniające historyczne wydarzenia (I dzień), byli w Muzeum

⁴ Przykładem jest m.in.: organizacja konferencji popularno-naukowej „Odbudowa niepodległej Polski po I wojnie światowej” z okazji 100-lecia niepodległości Polski w 2018 r. i konferencji „Wolontariat – droga do rozbudzenia potrzeby/pasji pomagania innym oraz kształtowania obywatelskich i patriotycznych postaw” w 2019 r. uświetnionych koncertami wokalnie-instrumentalnymi wolontariuszy z Kolegium Muzycznego w Drohobyczu.

⁵ B. Lazorak, B. Skwarek, T. Lazorak, *Jan Niewiadomski (1840–1914) – jego rola w życiu Drohobycza. Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy*, Legnica 2020, Wydanie publikacji dofinansowane zostało z Fundacji PZU, Wersja cyfrowa monografii: <http://www.wydawnictwo.pwsz.legnica.edu.pl/zalaczniki/monografie/burmistrz/niewiadomski.pdf>.

⁶ B. Lazorak, B. Skwarek, T. Lazorak, *Drohobycz i ziemia drohobycka w latach 1914–1919. Studia z dziejów miasta i regionu*, Monografia otrzymała dofinansowanie z programu Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych finansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki i została wydana w 2022 r.

⁷ Link do konferencji z dn. 15.09.2022 r. <https://youtu.be/Tbd10ic7K-A>.

Gross-Rosen w Rogoźnicy, Sztolniach Walimskich – jednym z kompleksu Riese (VI dzień), poznali Wrocław – miasto wielu historii (VII i VIII dzień), zwiedzili Muzeum Miedzi w Legnicy (X dzień), dowiedzieli się m.in. o zagrabionych dziełach sztuki podczas II wojny światowej. Praktyczną lekcję stanowiły również prace porządkowe na cmentarzu w Legnicy, gdzie znajdują się m.in. groby i pomniki bohaterów walk o wolność (II dzień). W harmonogramie działań znalazły się także warsztaty nt. „Dobry wolontariat” (II dzień) oraz „Kreowanie wizerunku bohatera” (V dzień) – przeprowadzone z dziećmi i młodzieżą w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 4 im. Bohdana Ihora Antonycza w Legnicy, w ramach których odbył się quiz i piknik z historią. Realizowane działania wspierały występy muzyczne drohobyckich studentek w centrum Legnicy (IV i V dzień) i we Wrocławiu (VII dzień) oraz dodatkowe prelekcje (IX dzień), jak przygotowana przez dra Bogdana Lazoraka na temat „NKWD czy gestapo?”, „Sensacyjne artefakty archeologicznej ekshumacji mogiły osób rozstrzelanych w 1941 r. na górze Teptiuż koło Drohobycza (2011 r.)”. Przebieg 10-dniowych działań podsumowano podczas warsztatów „Historia działań projektowych”.

Ewaluacja projektu

W projekcie zastosowano następujące metody: warsztaty: aktywizujące i motywujące do działania, integrujące grupę (w tym poprzez pracę); obrazowania (prezentacje i auto-prezentacje); pokazy, prelekcje, rozmowy, dyskusje, obserwacja, relacje pisemne; rejestracji – fotograficzna i filmowa. W czasie trwania projektu prowadzono następujące sposoby zbierania informacji:

1. Ewaluacja początkowa – ankieta motywacji uczestnictwa w projekcie przeprowadzona drogą online.

W 30-osobowej grupie uczestników projektu „Pamiętamy i działamy – wolontariusze śladami historii i jej bohaterów” 70% stanowiły młode kobiety. Polską 15-osobową grupę reprezentowali studenci Collegium Witelona Uczelnia Państwowa z różnych wydziałów i kierunków: 8 osób – Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych: kierunki – Pedagogika (1K), Prawo (1M), Filologia angielska (2K, 1M), Bezpieczeństwo wewnętrzne (3M); 4 osoby – Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych: kierunki – Informatyka oraz Finanse, rachunkowość i podatki (1K i 3M); 3 osoby – Wydział Nauk o Zdrowiu i Kulturze Fizycznej: kierunki – Fizjoterapia (1K, 1M), ratownictwo medyczne (1K). Grupa ukraińska to same dziewczęta, wśród których były 4 studentki z Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu im. Iwana Franki w Drohobyczu: 3 osoby – Wydział Historyczny, 1 osoba – Wydział Filologiczny i 11 studentek Drohobyckiego Muzycznego Kolegium im. W. Barwińskiego w Drohobyczu. Po raz pierwszy w Polsce było 20% ukraińskich dziewcząt, pozostałe 26,7% odwiedzały wcześniej takie miasta jak: Warszawa, Lubin, Piotrków Trybunalski. W podobnych projektach brało udział 33,3% ankietowanych, natomiast 46,7% studentów było uczestnikami projektów realizowanych przez Collegium Witelona Uczelnia Państwowa w partnerstwie z Państwowym Pedagogicznym Uniwersytetem im. Iwana Franki w Drohobyczu w latach 2021 i 2022 (drugim partnerem było Starostwo Powiatowe w Legnicy). Przystępując do projektu, respondenci w zdecydowanej większości znali jego założenia i cele (80%) i kierowali się różnymi motywami do udziału w nim, wskazując m.in. na: zawarcie znajomości z nowymi osobami/z osobami z Ukrainy, możliwość zdobycia nowych doświadczeń, chęć komunikacji, nauka języków, integracja, poznanie nowych miejsc poprzez wycieczki, miłe doświadczenia z poprzedniego projektu, interesujący (ciekawy)

program, zachęta ze strony przyjaciółki, wszystko za darmo. Uczestnicy od projektu oczekiwali najczęściej: przybliżenia kultur obu krajów, poznania ciekawych miejsc i bohaterów historycznych z Ukrainy, poszerzenie własnego pojęcia o kulturze ukraińskiej, polepszenia relacji i zrozumienia pomiędzy studentami z Polski i Ukrainy, poszerzenia horyzontów, zdobycia nowych umiejętności, wiedzy i znajomości, dobrze spędzonego czasu z ciekawymi świata ludźmi, znalezienia przyjaciół, dobrego nastroju i pozytywnych emocji. Uznali też (choć nie wszyscy), iż mogą wnieść do projektu m.in. podzielenie się wiedzą o bohaterach historycznych z własnego kraju, nowe perspektywy, pewność siebie, pozytywny nastrój i rozmowy w zakresie przełamywania barier językowych i wzajemnej integracji, swoje zaangażowanie i wsparcie i/lub pomoc w takich czynnościach jak np. gotowanie.

2. Ewaluacja cząstkowa – wypełniana była podczas wieczornych spotkań drogą online, wtedy uczestnicy dzielili się na małe grupy refleksyjne, zadawali pytania, udzielali informacji zwrotnych, a podsumowaniem było wypełnienie koła satysfakcji z określonymi aspektami i 5-stopniową skalą.

Uśrednione wyniki 10-dniowej wizyty zawarte w ewaluacji cząstkowej uplasowały się na poziomie od 4,2 (najniższą ocenę otrzymała pogoda) do 4,7 (najwyższą ocenę uzyskały noclegi). Wyniki oceny wskazanych aspektów dnia: nocleg – 4,7; działania – warsztaty – 4,4; osoby uczestniczące/prowadzące działania/warsztaty – 4,4; wyżywienie – 4,4; ogólna ocena minionego dnia – 4,4; ogólna atmosfera w ciągu dnia – 4,3; zdobyta wiedza – 4,3; zwiedzane obiekty – 4,3; moje samopoczucie – 4,3; zachowanie uczestników – 4,3; pogoda – 4,2. Zawarte w kole satysfakcji oceny odzwierciedlają wypowiedzi w ankietach początkowej i końcowej.

3. Ewaluacja końcowa – ankieta satysfakcji uczestnictwa w projekcie przeprowadzona drogą online.

Podsumowując projekt, uczestnicy (oprócz jednej osoby) ocenili sposób prowadzenia zaplanowanych w harmonogramie działań na poziomie bardzo dobrym (66,7%) i dobrym (30%). W zakresie prezentowanych i udostępnionych materiałów wydali dwie opinie: bardzo dobrą (56,7%) i dobrą (43,3%). Nabyta przez studentów wiedza określona przez 26,7% osób oznacza, iż wszystko, co było przekazywane, zostało przez nich przyswojone. Bardzo dużo szczegółów zapamiętało 43,3% respondentów, pozostali (30%) ocenili swoją wiedzę na poziomie dobrym. Dla większości uczestników (60%) tempo działań w projekcie było zdecydowanie zadowalające, pozostali (40%) ocenili je jako zbyt intensywne. Tym samym swoją aktywność podczas prowadzonych działań, w tym warsztatów, 63,3% uznała za wysoką lub średnią (36,7%). Spośród 10 wspólnie spędzonych dni najwięcej osób (43,3%) za najciekawszy uznało dzień VII (był to pierwszy dzień dwudniowej wycieczki edukacyjnej do Wrocławia – miasta wielu historii, w którym uczestnicy odwiedzili wiele ciekawych miejsc i zabytków: Muzeum Narodowe, Panoramę Raclawicką, Pałac Królewski, Dzielnicę Czterech Wyznań symbolizującą różnorodność i tolerancję religijną i kulturową miasta. Na drugim miejscu (16,7%) wskazano na VI dzień, podczas którego poznali miejsca pamięci w regionie – Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy i Sztolnie Walimskie – jeden z kompleksu Riese. Trzecie miejsce zajął dzień V (10%) – odbyły się wówczas do południa polsko-ukraińskie warsztaty z dziećmi i młodzieżą nt. „Kreowanie wizerunku bohatera”, natomiast po południu zorganizowano polsko-ukraiński piknik z historią – w tym integracyjnym i międzypokoleniowym spotkaniu uczestniczyły zarówno dzieci, młodzież, jak i rodzice (w tym także uchodźcy z Ukrainy – podopieczni prowadzonego Centrum Spotkań dla Uchodźców). W ramach pikniku przeprowadzono quiz historyczny, były też rytmiczne zabawy i wiele innych konkurencji zakończonych nagrodami, poczęstunkiem

na słodko i kiełbaskami z grilla. W dalszej kolejności uplasowały się: dzień IV – Konferencja „Śladami historii i jej bohaterów”. Część I. Upamiętnienie wybuchu II wojny. Część II. Czasy I wojny światowej. światowej. Historia muzyką pisana – koncert pieśni patriotycznych i I – Dzień integracji – spotkanie otwarte; Poznajemy Legnicę i jej historię – spacer po Legnicy; Wieczór integracji; dzień II – Z pamięcią o bohaterach – porządkowanie miejsc i grobów; „Dobry wolontariat” – warsztaty; Sesja wieczorna; dzień VIII – drugi dzień dwudniowej wycieczki edukacyjnej do Wrocławia (Wzgórze Oporowskie z Pomnikiem Żołnierzy Wojska Polskiego, Cmentarz Żołnierzy Włoskich z okresu I wojny światowej, Pomnik Wspólnej Pamięci, Cmentarz Żydowski – Muzeum, ścieżka pamięci, jeden ze schronów przeciwlotniczych Luftschutz Hochbunker, Cmentarz Osobowicki z kwaterą bezimiennych ofiar stalinizmu i pomnik ofiar stalinizmu z lat 1945–1956). Wspólne działania w projekcie doprowadziły do pełnej (79,3%) lub częściowej (17,2%) integracji uczestników. Tym samym ankietowani uznali, że dobrze (73,3%) i bardzo dobrze (26,7%) poznali uczestników projektu. Najbardziej podobało im się: nawiązanie nowych znajomości, wzajemna integracja oraz czas wspólnie i ciekawie spędzany, dni projektu poza Legnicą, odwiedzanie wielu miejsc i możliwość uzyskania nowej wiedzy, szczególnie wycieczki edukacyjne do Wrocławia, muzea i zabytki, jaskinie, obóz koncentracyjny, możliwość poznania nowych informacji o regionie, które na co dzień są poza zasięgiem, warsztaty, prowadzący, aktywny udział we wszystkich działaniach lub po prostu wszystko. Również zdecydowana większość (80%) bardzo dobrze oceniła trenerów i osoby prowadzące warsztaty, pozostali uczynili to na poziomie dobrym.

Projekt w 100% spełnił oczekiwania jego uczestników, choć znalazły się też wypowiedzi krytyczne w ocenie pojedynczych osób: zbyt dużo dni spędzonych w Legnicy, teksty na wielu materiałach były tylko po polsku lub po ukraińsku, przez co część grupy miała problemy ze zrozumieniem, napięty harmonogram, nie zwiedziliśmy jeszcze innych ciekawych miejsc, które mogliśmy odwiedzić, ale to były wyjątki, bardzo szybkie tempo wydarzeń i mało wolnego czasu. W grupie ukraińskiej trzy osoby nie były zadowolone z zaopatrzenia w produkty spożywcze (śniadania i kolacje studenci przygotowywali sobie sami), nie podobały im się cmentarze oraz osoby, które nie chciały się spotykać i komunikować. Tym samym 93,1% respondentów chciałaby wziąć udział w podobnych projektach. Wśród propozycji na kolejne edycje wspólnych działań (choć nie wszyscy wypowiedzieli się w tej kwestii) znalazły się wypowiedzi: realizacja podobnego projektu w Ukrainie umożliwiającego poznanie bohaterów historycznych z tego kraju i przybliżenie kultury ukraińskiej, projekt dający większą możliwość zwiedzania różnych ciekawych miejsc i zabytków na całym Dolnym Śląsku, więcej podróży, spacerów po mieście, wyjazd do Wrocławia, więcej muzeów, a mniej cmentarzy, projekt z większą liczbą aktywnych uczestników, poznanie studentów uczelni muzycznych w Polsce (uczestniczka uczelni muzycznej).

4. Ankieta przeprowadzona wśród uczestników konferencji i na zakończenie działań projektowych wśród uczestników środowiska lokalnego – młodzież przygotowała ankiety, które w trakcie tych spotkań były rozdawane i wypełniane.

Wśród 76 ankietowanych reprezentujących społeczność lokalną większość (61,8%) stanowili mężczyźni. Pod względem wieku najwięcej osób (92,1%) było w wieku od 15 do 18 lat, pozostali – nielicznie mieścili się w przedziałach wiekowych 30–40 lat, 19–30 lat i 41–50 lat. Młodzi ludzie to głównie uczniowie szkół ponadpodstawowych (Akademickie Liceum Ogólnokształcące i Technikum Akademickie) oraz studenci. Status zawodowy pozostałych to nauczyciel – wykładowca, pracownik, w tym administracyjny. Na znajomość celów projektu wskazało 65,8% ankietowanych. Tylko 25% brała wcześniej udział w podobnych inicjatywach, a 7,9% społeczności uczestniczyła w działaniach w obecnym

projekcie. Jednak już na chęć udziału w przyszłości w tego typu działaniach wskazało 55,3% respondentów. Pomimo tego zdecydowana większość (93,4%) nie miała pomysłu na ich realizację.

Zdecydowanej większości (72,4%) uczestników konferencji „Śladami historii i jej bohaterów”, która odbyła się w IV dniu projektu, podobał się koncert pieśni patriotycznych zaprezentowanych przez studentów Kolegium Muzycznego im. W. Barwińskiego w Drohobyczu („Świetny koncert, oby takich więcej. Najbardziej podobała mi się gra na pianinie”; „Koncert był wybitny”). W odniesieniu do prezentowanych wystąpień pojawiły się wypowiedzi typu: prezentacje na temat wojny w Ukrainie i działań Rosji przez lata, rozmowa z ukraińskim doktorem, prezentacje studentów, film, najbardziej podobała mi się tematyka oraz w jaki sposób była przedstawiona, wystąpienia Pani Ingi Leśnickiej-Orlickiej i Pana Dariusza Wędziny, prezentacja o skutkach II wojny światowej, wszystko było tak samo fajne, ciekawe tematy, aspekt edukacyjny, zdjęcia zniszczeń przez wojnę, opowiadanie o wojnie w Ukrainie. Z zebranych informacji wynika, że organizacja konferencji, jako jeden z głównych elementów naszego harmonogramu projektowego, spełniła oczekiwania uczestników, a dobór tematów i sposób ich prezentacji okazał się interesujący dla młodych osób.

Podsumowanie

Projekt stworzył warunki do wzajemnego poznania i integracji młodych osób z obu krajów (Polski i Ukrainy) poprzez udział w zaplanowanych formach działań z wykorzystaniem metod edukacji pozaformalnej. Dzięki partnerstwu i udanej współpracy ze środowiskiem lokalnym uczestnicy poznali wiele nowych osób, w tym ekspertów i pasjonatów historii. Udział w konferencji i odwiedzanie miejsc o znaczeniu historycznym wzbogacił ich wiedzę i świadomość historycznych faktów, znaczenia udziału i zasług bohaterów i miejsc upamiętniających wydarzenia. W stworzonych przestrzeniach podejmowane były aktywne działania przy współpracy i zaangażowaniu środowiska społecznego (np. warsztaty w szkole ukraińskiej, piknik dla dzieci i młodzieży oraz dla uchodźców – mam z dziećmi – z Centrum Spotkań dla Uchodźców prowadzonego przez Stowarzyszenie „Wspólnota Akademicka” i Collegium Witelona). Tym samym organizacja warsztatów i pikniku zintegrowała ich z osobami ze środowiska lokalnego, zarówno dorosłymi, jak i dziećmi oraz młodzieżą, które angażują się w wolontariat (np. w działaniach TPD, pomocy dla Ukrainy itp.). Działania metodą wolontariatu wzmocniły w nich poczucie odpowiedzialności za powierzone zadania. Uczestnicy rozwinęli również w sobie postawy otwartości, tolerancji i zrozumienia, szacunku dla przeszłości i odpowiedzialności za ocalenie pamięci o ludziach i faktach historycznych, pielęgnowania tradycji, a także takie umiejętności, jak: samodzielność i współpraca w grupie; wyszukiwanie, porządkowanie i wykorzystywanie informacji; wykorzystywanie nowoczesnych technik i narzędzi multimedialnych; autoprezentacja i wystąpienia publiczne; nawiązywanie współpracy z różnymi podmiotami.

Wśród wielu korzyści, jakie przyniósł projekt organizacji, na podkreślenie zasługuje wzmocnienie dotychczasowej współpracy z partnerami, szczególnie w zakresie wolontariatu młodzieżowego. Wzrosło także zainteresowanie członków Stowarzyszenia wielowymiarowymi działaniami na rzecz środowiska społecznego popularyzującymi wiedzę historyczną i jej bohaterów, jak również liczba osób zainteresowanych wolontariatem. Stworzono plany dla kolejnych wspólnych przedsięwzięć w zakresie wolontariatu i na polu naukowo-badawczym, w tym zakresu prac nad powstaniem kolejnych publikacji. W środowisku społecznym

nastąpiło wzmocnienie więzi i rozwój współpracy z instytucjami publicznymi oraz sektora trzeciego.

Nie bez znaczenia pozostaje wpływ projektu na pozytywny wizerunek Polski i Ukrainy ukształtowany wśród młodzieży, którego realizacja ukazała znaczenie współpracy i podejmowania dialogu w zakresie poznawania faktów historycznych i zawiłości, popularyzacji mało znanej wiedzy związanej z wydarzeniami wojennymi, ich bohaterami i miejscami. Młodzież przekonała się, że w trudnych stosunkach polsko-ukraińskich poprzez prowadzenie dialogu możliwe jest przełamywanie barier i podejmowanie wysiłku w dochodzeniu do prawdy w spornych kwestiach. W ich świadomości wzrosło znaczenie organizatorów po obu stronach granicy jako instytucji promujących historyczne wydarzenia i przełamujących utrwalone stereotypy.

Jednym z rezultatów projektu jest album „Pamiętamy i działamy – Wolontariusze śladami historii i jej bohaterów”⁸. Ponadto relacja z działań projektowych zamieszczona została w Kwadransie Akademickim, w mediach społecznościowych oraz na utworzonej podstronie projektu⁹.

Bibliografia

<http://www.pwsz.legnica.edu.pl/biuletyn-0-11-0>

<https://www.facebook.com/CollegiumWitelona>

<http://wa.legnica.edu.pl/index.php/pamietamy-i-dzialamy-wolontariusze-sladami-historii-i-jej-bohaterow/>

Konferencja „Śladami historii i jej bohaterów” z dn. 15.09.2022 r., <https://youtu.be/Tbd10ic7K-A>

„Pamiętamy i działamy – Wolontariusze śladami historii i jej bohaterów”, <http://wa.legnica.edu.pl/index.php/pamietamy-i-dzialamy-wolontariusze-sladami-historii-i-jej-bohaterow/>.

Lazorak B., Skwarek B., Lazorak T., *Drohobycz i ziemia drohobycka w latach 1914–1919. Studia z dziejów miasta i regionu*, Wydawnictwo AEH, Warszawa–Legnica–Drohobycz–Nagujewicze 2022, <http://www.wydawnictwo.pwsz.legnica.edu.pl/artikul-143-wydawnictwo-0>

Lazorak B., Skwarek B., Lazorak T., *Jan Niewiadomski (1840–1914) – jego rola w życiu Drohobycza*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, Legnica 2020; <http://www.wydawnictwo.pwsz.legnica.edu.pl/zalaczniki/monografie/burmistrz/niewiadomski.pdf>

Skwarek B., *Potencjał obszaru naukowo-badawczego a możliwości współpracy na arenie międzynarodowej. Rozwiązania aktywizujące środowisko akademickie i społeczności lokalnych na przykładzie partnerskich projektów* [w:] *Спадщина Івана Франка в контексті досліджень проблем історії, культури і музеєзнавства від найдавніших часів до сучасності*, Пбсвіт, Нагуєвичі–Дрогобич 2021, УДК 821.161.2.09(092) Фра С 71, s. 91–99.

---

⁸ Strona internetowa elektronicznej wersji albumu: <http://wa.legnica.edu.pl/index.php/pamietamy-i-dzialamy-wolontariusze-sladami-historii-i-jej-bohaterow/>.

⁹ <https://www.facebook.com/CollegiumWitelona>: <http://www.pwsz.legnica.edu.pl/biuletyn-0-11-0>; <http://wa.legnica.edu.pl/index.php/pamietamy-i-dzialamy-wolontariusze-sladami-historii-i-jej-bohaterow/>.

Skwarek B., *Wzmacnianie współpracy polsko-ukraińskiej na polu naukowo-badawczym na przykładzie zrealizowanego projektu sfinansowanego ze środków Fundacji PZU, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy”* 2020, nr 36(3), Legnica, s. 95 (s. 95–99).

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001r. Nr 79, poz. 855).

SUMMARY

Beata Skwarek

The implementation of the project „We remember and act – volunteers following the footsteps of history and its heroes”

This article constitutes a report on the implementation of the project entitled: “We remember and act – volunteers following the footsteps of history and its heroes.” It is an account of a visit of a Ukrainian group in Legnica, covering the period between 12th and 21st September 2022, in which a total of 30 volunteers took part (15 Ukrainians and 15 Poles). The activities the participants engaged in during the project included the organisation and participation in the conference entitled: “Following the footsteps of history and its heroes”, visits to some memorial sites in the Lower Silesian Voivodeship, sightseeing trips to Legnica and Wrocław, the local cemetery maintenance work, workshops for participants, children and youth, concerts of patriotic songs, and a historical picnic. The activities involved the use of numerous methods of non-formal education and participation of some members of the local community.

Key words: project, students, local community, association, cooperation.

Data wpływu artykułu: 11.10.2022 r.

Data akceptacji artykułu: 31.10.2022 r.